

Förslag till

SPRÅKAKTIVITETER

i modersmålsundervisningen



åk 1 - 3

Förslag till
SPRÅKAKTIVITETER
 I modersmålsundervisningen

Åk 1-3

TALA OCH LYSSNA

| Åk 1 | Åk 2 | Åk 3 | |
|------|------|------|--------------------------------|
| + | + | + | Lyssna när någon talar |
| + | + | + | Kunna tala inför sina kamrater |
| + | + | + | Beskriva vardagliga händelser |
| + | + | + | Tala tydligt |
| + | + | + | Diskutera vardagliga händelser |
| | | + | Referera |

LÄSA

| Åk 1 | Åk 2 | Åk 3 | |
|------|------|------|---|
| + | | | Lära sig läsriktningen |
| + | | | Lära sig (identifiera) språkets bokstäver, tecken, skriftsystem |
| + | | | Kunna ljuda samman till stavelser och ord |
| + | + | + | Öka ordförrådet |
| + | + | + | Läsa med förståelse |
| + | + | + | Använda rätt intonation när man läser |
| + | + | + | Bibliotek |
| + | + | + | Alfabetisk ordning |
| + | + | + | Läsa och återberätta innehållet i en text |
| | + | + | Lära sig använda ordlistor, uppslagsverk och Internet |
| | + | + | Använda innehållsförteckning |
| | + | + | Läsa ljudstridiga ord |
| | | + | Skumläsning (snabbt gå igenom en text) |

Förberedande träning

1. Höger – vänsterriktning
2. Över – under, ovanför – nedanför
3. Framför – bakom, först – sist – mitten
4. Längst upp – längst ner – mellan
5. Ordningstalen
6. Bildläsning
7. Ljudupplevelser
8. Iakttagelseövningar mm

SKRIVA

| Åk 1 | Åk 2 | Åk 3 | |
|------|------|------|---|
| + | | | Fatta pennan rätt |
| + | | | Forma bokstäver och tecken. Få rätt storlek på dem (textning) |
| + | | | Följa rader |
| + | + | | Skriva ord och korta meningar |
| + | + | + | Diktamen |
| + | + | + | Skriva fri skrivning |
| | + | + | Utveckla skrivstil |
| | + | + | Öva enklare ljustridig stavning |
| | + | + | Skriva meddelanden och berättelser |
| | + | + | Författa tydliga och lättlästa texter på ett givet tema |

SPRÅKLÄRA

| Åk 1 | Åk 2 | Åk 3 | |
|------|------|------|---|
| + | + | | Lära sig begreppen ord, bokstav, ljud, mening, stor/liten bokstav, punkt, komma, frågetecken, utropstecken. |
| + | + | + | Jämförelser mellan tal- och skriftspråk |
| + | + | + | Vokal, konsonant, ordbilder, tecken |
| | + | + | Förberedande övningar av substantiv, verb, adjektiv |
| | + | + | Dubbelteckning av konsonant i framför allt enstaviga ord |
| | + | + | Sammanätta ord |
| | + | + | Synonymer, motsatsord |
| | + | + | Vanliga förkortningar |
| | + | + | Verbets form som betecknar nutid, dåtid och framtid |
| | + | + | Enklare ljudstridig stavning |

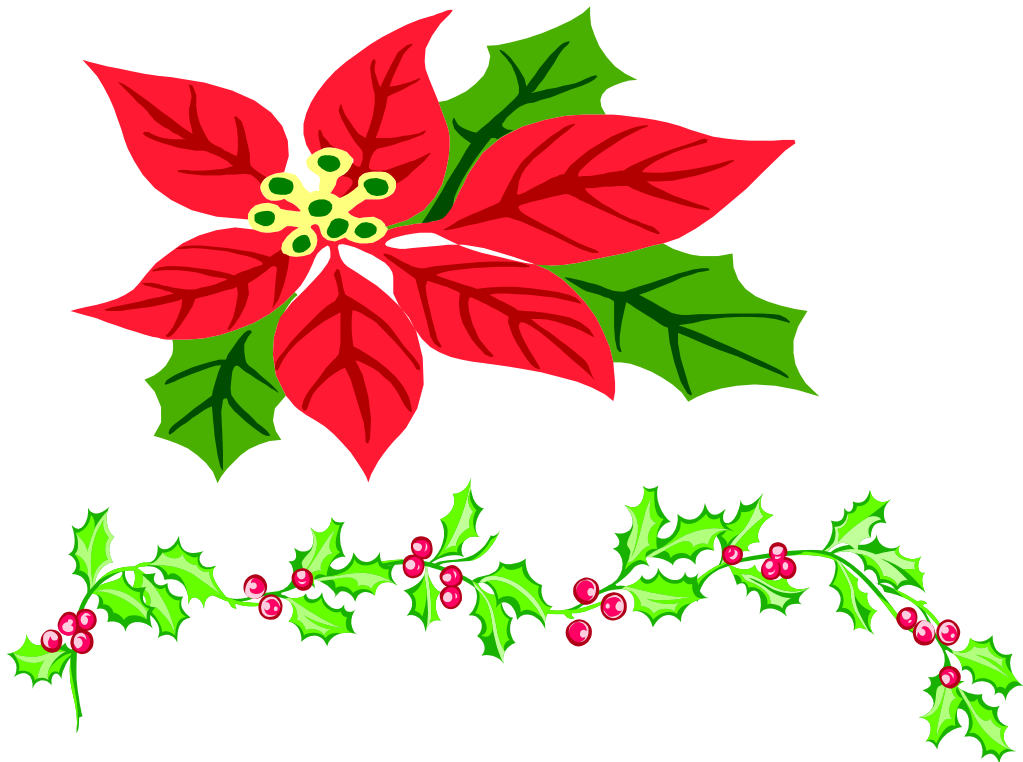
STUDIETEKNIK

| Åk 1 | Åk 2 | Åk 3 | |
|------|------|------|---|
| + | + | + | Sätta rubrik |
| + | + | + | Följa en instruktion i tal, bild och skrift |
| | + | + | Använda stödord |
| | + | + | Diagram och tabeller |
| | | + | Kritiskt granska text |
| + | + | + | Dramatisering |
| + | + | + | Rim och ramsor |

Förslag till

SPRÅKAKTIVITETER

i modersmålsundervisningen



åk 4 - 6

Förslag till
SPRÅKAKTIVITETER
 I modersmålsundervisningen

Åk 4 - 6

TALA OCH LYSSNA

| Åk 4 | Åk 5 | Åk 6 | |
|------|------|------|---|
| + | + | + | Våga tala, dvs. spontant kunna berätta om egna erfarenheter |
| + | + | + | Kunna lyssna när någon annan berättar |
| + | + | + | Träna att tala tydligt |
| + | + | + | Utvidga ordförrådet |
| + | + | + | Beskriva konkreta bilder och minnesbilder |
| + | + | + | Diskutera och respektera varandras åsikter |
| + | + | + | Intervjua |
| + | + | + | Hålla enklare föredrag och presentationer |
| + | + | + | Delta i enklare debatter i speciella ämnen |
| + | + | + | Kunna återge en faktatext |
| + | + | + | Träna att berätta om böcker |
| + | + | + | Dramatisera |

LÄSA

| Åk 4 | Åk 5 | Åk 6 | |
|------|------|------|---|
| + | + | + | Fortsätter träna lästeknik (läsa högt – läsa tyst). |
| + | + | + | Lyssnar när någon läser högt |
| + | + | + | Tränar intonation i samband med högläsning |
| + | + | + | Läser mycket barn- och ungdomslitteratur |
| + | + | + | Tränar läsförståelse |
| + | + | + | Läser olika sorters texter (böcker, tidningar, dikter osv.) |
| + | + | + | Avläser bilder (Vad händer? – Vad kommer att hända?) |
| + | + | + | Lär sig följa skriftliga instruktioner |
| + | + | + | Lär sig använda olika slag av facklitteratur |
| + | + | + | Lär sig jämföra olika sorters texter |
| + | + | + | Diskuterar läsval och läsvanor |
| + | + | + | Tränar alfabetisk ordning |
| + | + | + | Lär sig hitta rätt på ett bibliotek |
| + | + | + | Tränar använda ordlistor, uppslagsverk och Internet |

SKRIVA

| Åk 4 | Åk 5 | Åk 6 | |
|------|------|------|---|
| + | + | + | Fortsätter träna handstil – tydlig skrift |
| + | + | + | Tränar att meddela sig skriftligt |
| + | + | + | Tränar att berätta levande |
| + | + | + | Tränar att skriva rim och ramsor, samt enkla dikter |
| + | + | + | Lär sig stava de ord som själv använder i sina texter - Svårstavad ord - svåruttalade ord - ljudstridiga ord |
| + | + | + | Tränar att dela in text i meningar och stycken |
| + | + | + | Tränar att skriva ett brev, kort och små meddelanden |
| + | + | + | Tränar att använda skiljetecken : punkt, komma, frågetecken, utropstecken, talstreck, bindstreck, parentes |
| + | + | + | Lär sig fylla i enkla blanketter |

SPRÅKLÄRA

| Åk 4 | Åk 5 | Åk 6 | |
|------|------|------|---|
| + | + | + | Gör jämförelser mellan talspråk och skriftspråk |
| + | + | + | Bör kunna begreppen <ul style="list-style-type: none"> - vokal och konsonant - bokstav och ljud - mening och sats - stycke - skiljetecken (punkt, komma, frågetecken, utropstecken, talstreck, bindestreck, parentes - avstavning - ordstam och ordändelse - ordföljd - betoning - sammansättning av ord – ursprunglig betydelse av ordets beståndsdelar – betydelse efter sammansättningen |
| + | + | + | Ordklasser: <ul style="list-style-type: none"> • Substantiv – adjektiv <ul style="list-style-type: none"> - Entalsform (singular) - flertalsform (plural) - huvudform, genitiv, ackusativ etc. - obestämd och bestämd form - komparation av adjektiv • Verb och pronomen <ul style="list-style-type: none"> - kunna skilja verbets tema från ändelse - infinitivform (att...) - tempusformer |
| + | + | + | Satsdelar <ul style="list-style-type: none"> - subjekt och predikat (verbfras) (framförallt i åk 6) - objekt (framförallt i åk 6) - huvudsatser och bisatser (framförallt i åk 6) - bindeord - påståendesatser – bisatser: likheter och skillnader |

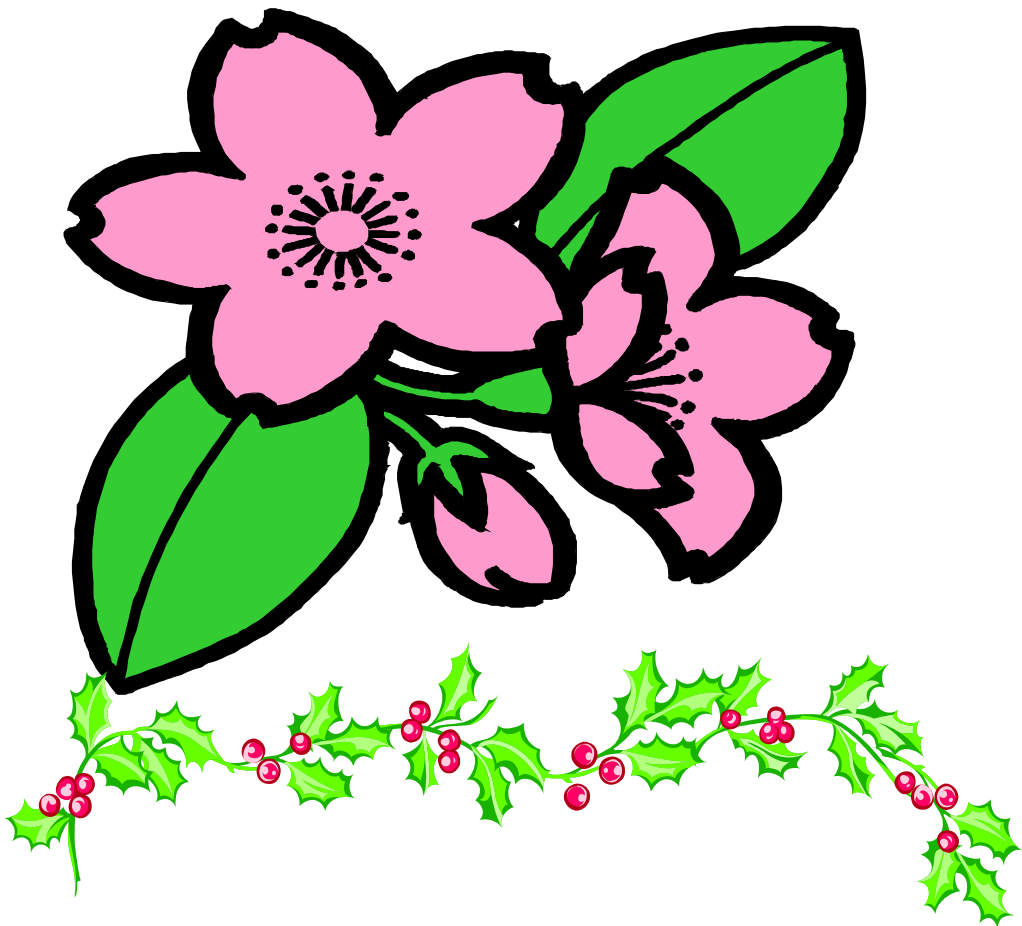
STUDIETEKNIK

| Åk 4 | Åk 5 | Åk 6 | Tränar att... |
|------|------|------|---|
| + | + | + | Kunna avläsa tal, diagram, tabeller, |
| + | + | + | Kunna de vanligaste matematiska begreppen |
| + | + | + | Sätta rubriker |
| + | + | + | Ta ut stödord från en text och berätta med hjälp av stödord |
| + | + | + | Använda ordlista och register |
| + | + | + | Använda uppslagsverk och Internet |

Förslag till

SPRÅKAKTIVITETER

i modersmålsundervisningen



åk 7 - 9

Förslag till
SPRÅKAKTIVITETER
I modersmålsundervisningen

Åk 7- 9

LÄSTEKNIK

| | |
|--------------------|--|
| Åk 7- 8 - 9 | |
| | Uttal av svåra ord |
| | Betoning i satsen |
| | Riktigt framförande och lämplig pausering – träning i andningsteknik |
| | Tempo, läshastighet |
| | Inlevelseläsning |

ÖVERSIKTLÄSNING

| | |
|--------------------|---|
| Åk 7- 8 - 9 | |
| | Kunna i stort återberätta innehållet |
| | Kunna skilja på de väsentliga och oväsentliga |

LÄSA och LOKALISERA UPPGIFTER

| | |
|--------------------|--|
| Åk 7- 8 - 9 | |
| | Finna fakta |
| | Vänja sig vid att självständigt utnyttja ordlistor, ordböcker, uppslagsböcker och register |
| | Övningar i texter från vardagslivet (reklam, bruksanvisningar, tidningar, annonser mm.) |

DJUPLÄSNING

| | |
|--------------------|---|
| Åk 7- 8 - 9 | |
| | Förstå tankegången – händelseförloppet – utvecklingen |
| | Särskilja fakta och värderingar (subjektivt och objektivt) |
| | Analysera och kritiskt granska texter (reklam, propaganda, serier, kiosk litteratur mm) |

HÖGLÄSNING

| | |
|--------------------|---|
| Åk 7- 8 - 9 | |
| | Förberedd och oförberedd högläsning |
| | Läsa i liten grupp (och förekommande fall även i stor grupp) |

SKRIVNING

| | |
|--------------------|--|
| Åk 7- 8 - 9 | Skriva berättelser, brev, sagor, dialoger och dikter |
| | Språkriktighet: <ul style="list-style-type: none">- att stava,- stava av ett ord- skriva läsligt- bygga ord- bygga meningar- bygga texter- förändra given text- beskriva- informera- berätta (fantasi – verklighet) |
| | Språklära: |

| | |
|--|---|
| | <ul style="list-style-type: none"> - stor och liten bokstav - direkt och indirekt tal - indelning i stycken – disposition - rubriksättning - tempusharmoni - syftning och syftningsfel – tankeluckor - slag – talspråk – vulgär språk – skriftspråk - stilvariation (barn- ungdoms- och vuxenspråk) - variation av språkliga uttryck |
| | <p>GRAMMATIK</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ordklasser: substantiv, verb, pronomen, adjektiv, räkneord - Satsdelar: subjekt, predikat, objekt. - Huvudsats - Olika bisatser – inkl. bindeord - Frågesatser |

RECENSION AV EN BOK

| | |
|--------------------|---|
| Åk 7- 8 - 9 | Recension = granskning |
| | 1. Läs texten |
| | <p>2. Skriv en recension. Recensionen bör innehålla följande moment:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bokens handling, återge genom en kort sammanfattning - Bokens miljö. Var och när handlingen utspelas - Bokens huvudpersoner. Vilka de är, hurdana de är, hur de utvecklas etc. - Språket. Är boken lättläst eller svårläst? - Typ av text som dominerar: a. löpande text med få inslag av dialoger b. Löpande text med många inslag av dialoger c. Dialoger dominerar - Vad har boken för budskap? - Har boken lärt dig något? Var detta bokens syfte eller har du kommit på andra slutsatser? - Ta gärna några exempel från boken för att förklara dina åsikter. - Några upplysningar och fakta om författaren - När boken är skriven, på vilket förlag? - Vem skrev recensionen och när? - event. referenslitteratur och källor |